

1971

Den 7 mars bildas Föreningen för Svensk Hjortavel av ett tjugotal hjortägare som samlats på Hotell Strömsborg i Trosa. Mötets initiativtagare, Curt Isoz, väljs enhälligt som föreningsens ordförande.

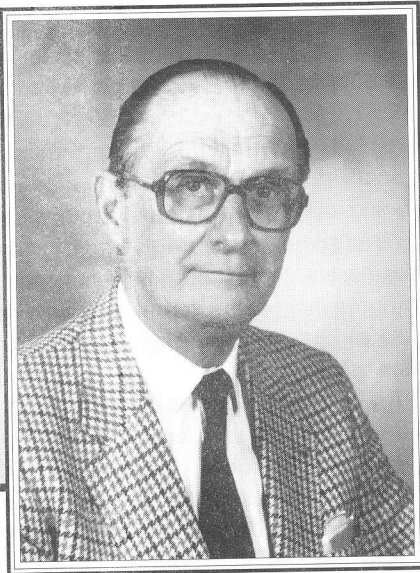
Förberedelserna inför förenings-

1972

Föreningen tar de första internationella kontakterna. Professor Dr G. Reinken i Bonn, som nu i våra dagar återfinns som President i FEDFA, är en av de tyska hjortexperter föreningen byter erfarenheter med.

I medlemsbladet presenteras en fångstanordning som är förbluffande

sakta närmade sig. Delegationen började röra sig allt snabbare ut mot stängslet. Hjortarna ökade också farten. Så småningom befann sig delegationen småspringande mot vad man trodde var en grind i hägnet. Det fanns ingen grind där. Hjortarna kom i full karriär. Den gamle, ibland litet vresige hjorten fick vi inte stopp på.

RSH 25 år

Curt Isoz

Initiativtagare till RSH

Foto: Annells Foto, Trosa

starten har varit omfattande. Årsavgiften bestäms till 50 kr + 0.50 kr/ha för aktiva och 25 kr för passiva medlemmar. Konsulenttjänst inrättas, och medlemmarna rekommenderas att ta ut minst 11 kr/kg för hjortköttet, vilket motsvarar prisnoteringen för gödkalv.

Redan i de första medlemsbladen publiceras artiklar om hur man bygger hägn, vad det kostar, och hur man beräknar foderproduktionen. Lönsamheten diskuteras i en utförlig artikel, där det bland annat anges att det kostar 6–7 kr/lpm inklusive arbete att sätta upp hjortstängsel. En dovhind betingar ett pris på 500–600 kr och en kronhind 1 400 kr. Intäkterna av ren köttproduktion beräknas till 440 kr/ha och de totala driftkostnaderna till 190 kr/ha, vilket ger 250 kr/ha i överskott.

Antalet medlemmar vid årets slut är 21 aktiva och 10 passiva.

modern. Den bygger på att en särskild utfodrings- och fångstfälla inrättas i hägnet, varifrån hjortarna drivs in i en "ryssjestrut" med ett antal avskiljningsavdelningar för att slutligen hamna i en transportlåda.

Vid årets slut har föreningen 39 medlemmar, varav 25 aktiva.

1973

Myndigheter och politiker börjar intressera sig för det nya "ofoget" att hägna in allemansrättslig mark med hjortstängsel. Naturvårdsverket menar att blivande hägnägare bör samråda med länen innan de bygger.

I medlemsbladet berättas om en kommunal delegation som insisterar på att få vandra i ett hägn med Canadahjort (wapiti) trots att ägaren varnar för att hjortarna ibland kan bli närgångna.

– Efter en stunds strövtåg i hägnet observerades vi av hjortarna, som

Han gick i en båge förbi oss mot delegationen medan hans damer stannade upp. Delegationen som nu var vid stängslet satte världsrekord i höjdhopp genom att på nolltid ta sig över det 2,3 m höga stängslet med taggtråd överst.

Vid återfärden in till gården berördes ej längre allemansrätten. Delegationen framhöll i stället vikten av att varningsskyltar snarast sattes upp utefter hela hägnet.

Canadahjortarna fick på eftermiddagen extra tilldelning av kraftfoder och äpplen, berättar hägnägaren.

Chefparasitolog Olle Nilsson, gemenligen kallad Mask-Olle, varnar för parasitfaran i hägn med många djur. Föreningen instämmer och uppmanar medlemmarna att kontrollera parasitläget och vid behov avmaska.

Vid årsmötet orienterar Bengt Ole Röken från Kolmårdens Djurpark om användning av bedövningsgeväv,

immobilisering, vid fångst av livdjur.

Medlemsantalet har nu stigit till 50.

1974

Detta år inleder Curt Isoz på allvar den kampanj för hjortnäringens utveckling som sedan kommer att kän-

Minstapriset för hjortkött sätts till 14:70 kr/kg.

Antalet medlemmar är vid årsskiftet 70.

1975

Föreningen fastställer normer för hjorthägn. Det är delvis en eftergift för myndigheternas krav, men fram-

hela landet och bidrar så småningom mycket verksamt till nyrekryteringen.

I slutet av september reser cirka femton medlemmar till Skottland på en veckas studiebesök.

Det ger förutom nya kontakter en mängd kunskaper, främst om den frilevande skotska kronhjorten. Åtskil-

I år är det 25 år sedan några entusiastiska hjortägare bildade *Föreningen för Svensk Hjortavel*. Den samlande idén var att hjortuppfödning kunde utvecklas till en ekonomiskt bärkraftig gren i jordbruket. Grundarnas framsynthet har med tiden bekräftats mycket eftertryckligt, även om inte allt blivit så som pionjärerna i sin optimistiska övertygelse drömde om 1971.

Svensk Hjortavel har allt sedan föreningen bildades speglat utvecklingen. Det är från de hittills 82 utkomna numren som denna jubileumskronika är hämtad.

Krönikör: Erik Johansson

neteckna föreningens ansikte utåt under hela hans långa ordförandeskap. Då som nu fanns ett stort överskott på mark som lämpade sig för betesdjur. Curt Isoz menar att det bör vara möjligt att nyttja åtminstone tio procent av den tillgängliga marken för hjortuppfödning.

– Med utgångspunkt från att det finns cirka 10 000 hägnhjortar 1975, borde hjortstammen kunna ökas till 100 000 individer 1984 och passera miljonen tio år senare. Det betyder att näringen skulle producera över 20 000 ton hjortkött 1994.

Det viktiga är emellertid inte Curt Isoz spekulativa trendframskrivningar, utan hans mycket idoga och övertygande argumentation för hjortarnas förmåga att ekonomiskt ta vara på marginella markresurser.

Det rekommenderade priset för en dovhind har nu höjts till 1 000 kr, och till 2 000 kr för en kronhind.

för allt är normerna till för att hjälpa nya uppfödare att bygga säkra och högkvalitativa hägn.

En informationsdag på Sunds Herrgård lockar mer än trettio representanter från press och radio. Presskommentarerna varierar från försiktigt positiva till direkt negativa. Smålands Folkblad menar att det rör sig om lyxjakt på tama djur som går att mata ur händerna, och att hjorthägn är ett allvarligt intrång i allemansrätten. Göteborgsposten tycker att skogsflanörerna får plats utan att störas av några enstaka hägn här och där. Hjortar är kostnadsfria landskapsvårdare och skogsrensare som tillvaratar en mängd protein från slyskog som annars går till spillo.

Tidningen Land presenterar uppfödning av hjortar som en framtidsnäring i ett mycket uppmärksammat rapportage från Curt Isoz hägn. Artikeln gör hjortuppfödningen känd i

liga jaktgods besöks, men endast två hägn finns med i programmet, varav det ena enbart sysslar med forskning.

Under året tillkommer 13 nya medlemmar.

1976

Två studerande vid Skogshögskolan genomför ett examensarbete om Vilthägnens ekonomi. Det följs upp i medlemsbladet med en utförlig diskussion om lönsamheten med exempel från ett mellansvenskt hägn som visar att nettoavkastningen är nära 275 kr/ha.

Intresset för vilthägnen ökar markant tack vare föreningens goda arbete som ger positiv publicitet i fackpress och dagstidningar. Det resulterar i en kraftig tillströmning av nya medlemmar.

Trots att årsavgiften höjs till 75 kr kan föreningen räkna in sammanlagt 122 medlemmar vid årets slut.

1977

Politiker och myndigheter börjar inse att hjortuppfödningen kommit för att stanna, och ett informationsmöte som föreningen ordnar blir välbesökt. Drygt tjugo befattningshavare från Jordbruksdepartementet, Lantbruksstyrelsen, Livsmedelsverket, Jägarförbundet, med flera deltar.

Det informationshäfte, som föreningen tagit fram, översänds förutom till pressen till alla ledande beslutsfattare i berörda myndigheter och till samtliga ledamöter i riksdagen. Några enskilda riksdagsmän uppvaktas personligen.

Föreningen ställer för första gången ut på Elmas Game Fair, märkligt nog med bistånd av British Deer Society, som erbjuder gratis plats i sin avdelning.

Medlemmarna erhåller "Gröna Pärmen", som innehåller viktigt faktaunderlag för den dagliga driften i hjorthägnat. Pärmen hålls aktuell genom regelbundet utbyte av blad.

De senaste årens propagandasatser börjar bära frukt och anslutningen till föreningen är nu så stor att tiden anses mogen att dela upp landet i tre regioner – södra, mellersta och norra – för mötesverksamhetens skull. Vid årets slut har föreningen 182 medlemmar, varav 118 aktiva.

1978

I riksdagen motionerar Anders Björck (m) om hägnhjortarna och begär att de ges juridisk status som hemdjur. Anledningen till

framställningen är några uppmärksammade fall där staten, med hänvisning till att hjortar är vilda djur, avvisat skadeståndskrav sedan hägnhjortar rivits av rovdjur. Även om hägnhjortar rivits av rovdjur. Även om hägnhjortar rivits av rovdjur. Även om hägnhjortar rivits av rovdjur.

Verksamheten ute i landet är liv-

Efter foto av Erik Johansson

lig. Alla tre regionerna håller två möten med studiebesök. Den södra regionens vårmöte samlar nära femtio deltagare.

Föreningens medlemstal passerar 200.

1979

Statens Naturvårdsverk lägger fram förslag om skärpt lagstiftning som innebär krav på särskilt tillstånd att uppföra vilthägn. Föreningens styrelse försöker avvärja hotet och skröder inte orden. I en kommentar säger man bland annat:

– När Naturvårdsverket uttalar sig om beteshjortar på hägnade marginalmarker utgår de ifrån föreställningen att denna verksamhet är en

hobby för godsägare med utpräglad blodtörst. Man borde kunna kräva en mindre propagandistisk och mera saklig behandling av verket, menar styrelsen.

De många nya vilthägnen väcker debatt och gnällspikar börjar på allvar göra sig hörda. Man menar att allemansrätten är allvarligt hotad. En politisk organisation undrar vad uppfödarna ämnar göra för att handikapa-

pade ska kunna ta sig fram i hjorthägnen. Direkta sabotage med uppklippta hjortstängsel rapporteras.

Men föreningen växer och kan nu räkna in 259 medlemmar.

1980

I mars genomför hjortavelsföreningen en femdagars studieresa i norra Tyskland. Bland annat besöker man ett par hjortparker där ekonomin byggs på turist- och restaurangverksamhet. Hjortarna är dragplåstret

och hjorträtterna i restaurangen ger en god inkomst åt ägarna. Svenskarne förundras inte så litet över den stora djurtätheten i de tyska hägnen – mellan 10 och 16 dov/hektar på ren åkermark utan skydd för väder och vind. – Intressant, men knappast något för oss, konstaterar man.

På hemmaplan startar föreningen utbildning med konsulenter, vilka efterfrågas allt mer i samband med den snabba nyetableringen. Föreningen tar också beslut om att bilda fyra regionala underavdelningar – norra, östra, västra och södra regionen – med egna stadgar. Den utökade verksamheten kräver också ett ekonomiskt tillskott – föreningens finanser balanserar på omkring

15 000 kr – och årsmötet höjer årsavgiften till 100 kr + 0.50 kr/ha.

1981

Den uppskattade Tysklandsresan 1980 väcker mersmak och en ny resa, denna gång till södra Tyskland, samlar 26 deltagare, som alla uttrycker sin stora belåtenhet över det välorganiserade och informativa programmet.

I föreningen fortlöper verksamheten rutinmässigt. En allvarlig olyckshändelse inträffar emellertid, då ett antal livdjur för export omkommer i samband med en illa genomförd transport. Händelsen föranleder en snabberedning av förslag till särskilda transportbestämmelser för hjortar.

Föreningen har nu 289 medlemmar.

1982

Utbyggnaden av hjorthägn ställer till med praktiska problem för livdjurs handeln. Många av de fångstanordningar som prövats under årens lopp är ineffektiva, och allt fler går över till att använda immobilisering vid fångsten. Bengt Ole Röken arrangerar den första kursen i konsten att immobilisera. Den följs av liknande kurser så gott som årligen i tio års tid.

Föreningen höjer medlemsavgiften till 125 kr och avskaffar hektaravgiften.

1983

Inför propositionen om hägnbestämmelser besöker riksdagens jordbruksutskott Curt Isoz hägn i Åda. Trots positiva reaktioner bland deltagarna ändras inte Naturvårdsverkets förslag om tillståndsvång för vilthägn. Kungörelsen träder i kraft 1/7.

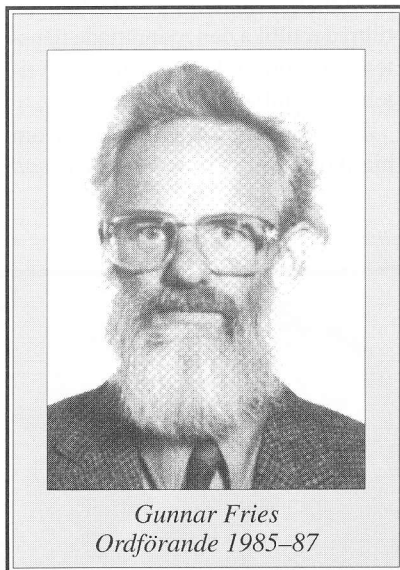
Lantbruksstyrelsen utfärdar interimistiska bestämmelser för transport av hjortar.

Antalet medlemmar ökar till 309. Föreningens ekonomi är ansträngd och årsavgiften höjs till 250 kr.

1984

Motståndet mot hjorthägn hårdnar

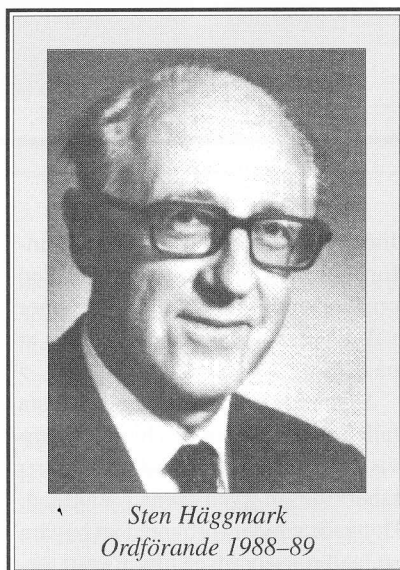
och skapar bekymmer. Curt Isoz säger i ett uttalande att – Det finns politiker och beslutsfattare som anser att vilthägn är av ondo och inte bör

*Gunnar Fries
Ordförande 1985–87*

få förekomma. De som finns ska bort. De bedöms vara till hinder för allmänhetens utnyttjande av böndernas mark.

Föreningen försöker motverka angreppen med en intensiv propaganda

*Sten Häggmark
Ordförande 1988–89*

och mötesverksamhet. Den tredje upplagan av föreningens informationskrift delas ut.

Nyetableringen av hägn fortsätter och livdjurs handeln är livlig. Importen av hjortar ökar kraftigt, samtidigt som en del livdjur går på export, bland annat till Nya Zeeland, där en av de svenska kronhjortarna säljs på auktion för fabulösa 110 000 kr.

Vid årsmötet ombildas föreningen till Riksförbundet för Svensk Hjortavel (RSH). För första gången i föreningens historia minskar antalet medlemmar och är vid årets slut 306. Minskningen antas vara en effekt av den höjda medlemsavgiften föregående år.

1985

Curt Isoz avgår som förbundsordförande och efterträds av Gunnar Fries. Årsmötet präglas av intriger och dystrehet. Den ökande importen av livdjur oroar, men förbundet lyckas komma överens med Lantbruksstyrelsen om att endast enstaka livdjur av särskilt avelsvärde bör få importeras.

Regionerna får egen ekonomi grundad på bidrag från förbundet med 500 kr/region och 10 kr/aktiv medlem.

Tidningen får egen redaktion med Bror Thornberg som ansvarig utgivare. Formatet ändras och ekonomin förbättras med en intensifierad annonsförsäljning.

Utbytesblad till den uppskattade "Gröna Pärmen", uppfödarnas lilla bibel, upphör att utkomma, dock inte förrän en prisrekommendation om 50 kr/kg för hjortkött levererat direkt till konsument hunnit publiceras.

Intresset för hjortuppfödning ökar mycket kraftigt och förbundet kan räkna in över 100 nya medlemmar under året.

1986

Svensk hjortnäring får med stöd av pengar från staten och LRF tillgång till en liten bok, *Hjortproduktion, ett alternativ* som sakligt och enkelt belyser konsten att föda upp hjortar. Författare är Björn Molitor, som varit med i förbundet sedan det grundades.

I mars far ett tjugotal uppfödare till

Nya Zeeland på ett fjorton dagars studieförsk. Med på resan är riksdagsman Sven Muncke (m), vilket senare kommer att sätta spår i riksdagsarbetet.

På hösten genomförs ytterligare en studieresa till utlandet, denna gång till södra Tyskland och Schweiz.

Efter flera års förberedelser träder transportkungörelsen äntligen i kraft.

Slakteriförbundet bestämmer sig för att gå in i hjortnäringen och bildar ett särskilt bolag för ändamålet. Bolaget kallas Kronvilt AB och sysslar till en början främst med livdjurshandel. Livdjurspriserna är högre än någonsin. En dovhind kostar 5 000 kr eller mera och en kronhind över 10 000 kr.

Förbundets mötesverksamhet ute i landet är mycket livlig och drar stor publik. På flera möten kommer det över 200 intresserade åhörare. Medlems-talet ökar till 550 och norra Norrland får en egen region kallad Fjällhjort. Förbundet får sin nuvarande logo och medlemsavgifterna ändras ännu en gång. Nu kostar det 550 kr om man har ett hägn större än 20 hektar och 250 kr om hägnet är mindre än så.

1987

Förbundets årsmöte, som avhålls i Skåne, kännetecknas av eufori över den stora tillströmningen av nya medlemmar, men också av missnöje över att situationen inte utnyttjats till att föra fram näringens positioner. Ordföranden anklagas för att enbart syssla med stadgeändringar och

medlemsvärning. Gunnar Fries avgår i protest och ersätts av Carl Nathanson, som övertalas att ta ordförandeposten under ett år.

Sten Häggmark efterträder Bror Thornberg som tidningsredaktör, och tillträder tillika den nyinrättade tjänsten som förbundets kanslist med titeln verkställande direktör.

Förbundet ger ut en broschyr om hjortkött betitlad *Svensk kvalitetsmat*.

hundra hjortar från England. Motivet för införseln är bristen på livdjur. De misstänkt låga inköpspriserna – cirka en tiondel av försäljningsvärdet i Sverige – föranleder inga tankar på att det kanske finns något som inte står rätt till, vare sig hos importörerna eller lantbruksstyrelsen.

1988

Carl Nathanson lämnar över ordförandeklubban till Sten Häggmark, som för upp marknadsföringen av hjortprodukter till en förstarangsfråga. Ett reklamföretag utarbetar på förbundsordförandens uppdrag förslag till marknadsföringsåtgärder. En kommitté för marknadsföring tillsätts, och en av de första åtgärderna blir att bjuda ett antal prominenta matskribenter på hjortmiddag på Domtrappkällaren i Uppsala.

En medlemsenkät avslöjar att vidareutbildning står högt på uppfödarnas önskelista. Stadgarna moderniseras och medlemsavgifterna ändras igen. Det kostar nu 600 kr för aktiva medlemmar och 300 kr för stödjande att vara med i förbundet.

Sydhjort ger ut ett eget medlemsblad och ordnar ett tvådagars hjortseminarium med nära hundra deltagare från hela landet. Huvudtalare är John Fletcher från Skottland, men många andra prominenta föreläsare bidrar till att konferensen blir en stor framgång.

Lantbruksstyrelsen kommer i ett

Jörgen Swanson färdigställer en informations- och propagandavideo om hjortuppfödning, vilken kommer väl till pass när förbundet ställer ut på Elmia.

I Danmark konstateras de första fallen av tuberkulos hos hjort, och envisa rykten gör gällande att hjorttuberkulosen även finns i England. Detta föranleder förbundet att begära att lantbruksstyrelsen tillsätter ett särskilt importråd med RSH som medverkande.

Trots tidigare överenskommelser om restriktivitet beviljar lantbruksstyrelsen tillstånd för import av flera

utkast till djurskyddsföreskrifter bland annat med förslag om obligatorisk utbildning för hjortuppfödare. RSH och flera andra remissinstanser, däribland LRF, avvisar kategoriskt denna tankegång.

Förbundets tar initiativ till en överenskommelse med lantbruksstyrelsen om att samtliga importdjur från England ska TB-undersökas snarast. Man enas också om att obduktioner av självdöda hjortar ska betalas av staten.

Det första moderna kontrollslakteriet för hjort invigs i Bassholma.

1989

Årsstämman i Kalix blir ett kaotiskt möte där procedurfrågor, gräl och personangrepp dominerar den eländiga föreställningen. Den bittra stämningen i förbundet har skapat en förtroendekris som fört till att 150 medlemmar lämnat RSH under verksamhetsåret. Årsavgiften sänks i ett försök att stoppa åderlåtningen. Trots en del missnöje återväljs emellertid Sten Häggmark som ordförande och VD, men efter ytterligare kritik hoppar han av från sitt uppdrag i september. Carl Nathanson tvingas att i egenskap av vice ordförande ta ledningen av RSH fram till nästa årsmöte.

Kronvilt AB startar försök med utfodring av hjortar på Spellinge under ledning av Björn Molitor. Sydhjort upprepar succén från föregående år med en ny konferens under samlingsrubriken *Från hägn till marknad*. Drygt åttio deltagare samlas i Tyringe och lyssnar bland annat till Frank Vigh Larsen, som föreläser om modern hjortproduktion.

Sjutton medlemmar åker till Nya Zeeland på en mycket vällyckad studieresa.

Erik Johansson ger på eget förslag ut en bok om hjortuppfödning för nybörjare med titeln *Projektering av hjorthägn*.

Djurskyddslagen antas av riksdagen, och Lena Englund får tjänst på halvtid för att handha hjortfrågor vid Statens Veterinärmedicinska Anstalt. Lantbruksstyrelsen utropar efter att ha testat de importerade kronhjortarna

na. Resultatet redovisas i en rapport kallad *Det nyttiga hjortköttet*. Erik Johansson publicerar en andra bok om hjortuppfödning, betitlad *Hjortvilt i hägn*. RSH ger ut ett häfte med *112 Recept på hjort* sammanställda av Bror Thornberg. Förbundet låter också trycka en ny färgbroschyr om hjortkött och en reklantejp.

Sydhjort tvingas ställa in sin planerade höstkonferens på grund av för få anmälda deltagare. I stället ordnas ett möte för ett tjugotal uppfödare med heldagsföreläsning av Tony Pearce från Nya Zeeland, som egentligen kommit för att vara huvudtalare vid den inställda konferensen.

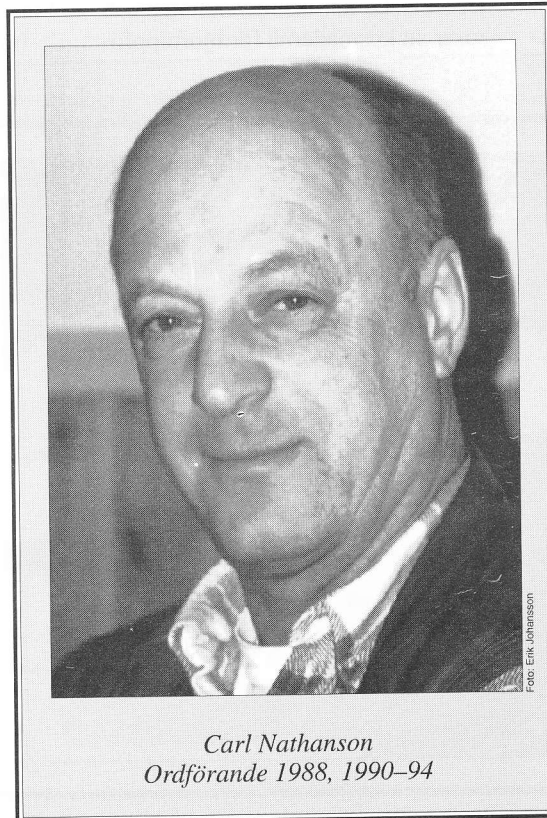
Vid årstämman i Åre väljs Carl Nathanson enhälligt som ordförande för RSH. Förhandlingarna förlöper lugnt och en försiktig optimism präglar stämningen. Det bestäms att tidningen i fortsättningen ska ges ut med 6 nr/år till fasta tider. Till ny chefredaktör utses Erik Johansson.

Medlemstalet har åter ökat något och är nu 480.

1991

Vid årsstämman i Sund konstaterar ordföranden att framtiden ser ljus ut. Insatserna på marknadsföringsområdet har kommit gott igång, och det kan nu vara tid att satsa litet mera på forskning och utbildning. Men trots det starkt ökade intresset för hjortuppfödning har antalet medlemmar i förbundet minskat till 440. Propagandan för förbundet måste förbättras, och RSH deltar därför i utställningarna Mila och Elmia.

RSH inbjuds i mars att sända en observatör till Federationen för Europeiska Hjortuppfödare (FEDFA) möte i Danmark. RSH blir medlem och utser Erik Johansson som sin re-

Carl Nathanson
Ordförande 1988, 1990-94

ma – men inte dovhjortarna – i en artikel i Svensk Hjortavel att det inte finns någon hjorttuberkulos i Sverige.

1990

Lantbruksstyrelsen utfärdar de särskilda föreskrifter som är kopplade till djurskyddslagen, och Livsmedelsverket inför bestämmelser om obligatorisk köttbesiktning för hägnhjortar.

Köttforskningsinstitutet genomför på uppdrag av Kronvilt AB en undersökning av slaktkroppar från hägn-

presentant i Federationen. Som ett led i internationaliseringen sammanträder förbundsstyrelsen med sin danska motsvarighet vid ett möte i Jylland.

Vid den första europeiska hjortuppfödarkonferensen i Grado, Italien, företräd Sverige av en enda deltagare.

Tre representanter för Game Industry Board, de nya zealändska hjortuppfödarnas marknadsföringsorgan, besöker Sverige, som blivit en allt viktigare handelspartner. De beräknar att sälja cirka 500 ton hjortkött på den svenska marknaden under året. I verkligheten blir det över 1 000 ton. Svenska hjortuppfödare säljer mindre än 300 ton.

I början av året orsakar omställningen av jordbruket en fullkomlig anstormning av ansökningar om tillstånd att få föra upp vilthägn. Från länen rapporteras om 25-50 procent ökning av antalet hägn. Den explosiva expansionen avbryts emellertid tvärt när SVA i maj meddelar att man upptäckt tuberkulos hos dovhjort.

TB-utbrottet utlöser febril aktivitet i RSH. En TB-grupp utses och ett första sammanträde med Jordbruksverket avhålls i juli. I inledningen ser man optimistiskt på att snabbt få fram regler för bekämpningen, men efter hand står det klart att arbetet fastnat i byråkratin. RSH uppvakter Jordbruksministern för att få fart på handläggningen, dock utan resultat. I stället ökar motsättningarna mellan RSH och SJV.

1992

Årsstämman i Wrams blir med 150 deltagare förbundets största någonsin. En utställning av utrustning och

materiel för hjortuppfödare drar till sig stor uppmärksamhet. Men tuberkulosproblemen dominerar självfallet helt vid förhandlingarna.

Lena Englund avslöjar att SJV, utan att hålla RSH underrättat, tagit fram regler för ett lagfäst och obligatoriskt program för TB-bekämpningen, och att förslaget kommer att behandlas av regeringen till hösten när konsekvensutredningen är klar. (Den utförs av Rainis Cedrins, Lantbruksuniversitetet, och visar att kostnaderna för hjortuppfö-

Efter foto av Erik Johansson

darna blir 235 milj kr).

Reaktionen bland hjortuppfödarna blir våldsam och RSH sätter in alla krafter på att avvärja SJVs förslag. Jordbruksministern, Jordbruksutskottet och enskilda riksdagsmän uppvaktas med motförslag om ett frivilligt bekämpningsprogram. RSH efterlyser utan framgång interimistiska regler för TB-testning och ID-märkning. Detta till trots påbörjar ett antal hägnägare att testa sina hjortar. Först ut blir Karl Johan Barring i Svenljunga.

SJV:s skickliga propaganda utlöser motsättningar inom hjortuppfödar-

kåren, vilket bland annat för med sig att RSHs förre ordförande bildar en utbrytarorganisation kallad Sällskapet för Frisk Kronhjort.

Allt är emellertid inte nattsvart pessimism. Från Norrland reser två grupper till Skottland för att studera hjortuppfödning, och ett femtiotal sydhjortare far till Danmark i samma syfte. RSH ställer ut på Elmia under devisen *Från hägnad till fägnad*. FEDFA avhåller sitt höstmöte i Stavsjö med RSH som värd.

Importen av nya zealändskt hjortkött ökar till 2 300 ton.

Antalet medlemmar i förbundet är 484.

1993

Statens Jordbruksverk far land och rike runt och informerar om sitt förslag till obligatorisk TB-kontroll. RSH är, förutom Sällskapet, den enda organisation som förkastar förslaget under remissrundan. Regeringen går överraskande på RSHs linje och avvisar obligatoriet, vilket utlöser febril aktivitet för att finna en huvudman för ett frivilligt kontrollpro-

gram.

Svenska Djurhälsovården åtar sig huvudmannskapet under förutsättning att det ställs ekonomiska garantier för verksamheten. Proceduren att få fram pengar tar tid och hotar att försena det frivilliga programmet i månader. Slakteriförbundet erbjuder sig därför att förskotta de pengar som behövs i initialskedet. Det frivilliga programmet hinner ändå inte komma igång under året.

Ännu vid årets slut har Jordbruksverket inte tagit fram regler för testförfarande eller ID-märkning.

Likväl påbörjar tolv uppfödare

testningen och tar chansen att bli godkända i efterhand.

I tre hägn slutförs tuberkuloskontrollen med en tredje testomgång. Årsstämman i Långberget i norra Värmland samlar bara trettio deltagare. Mötet föregås av rykten om att styrelsen ska avsättas. Härav blir emellertid intet, även om visst tumult uppstår under förhandlingarna. Samtliga styrelseledamöter omväljs enhälligt.

Den första världskongressen för hjortuppfödare avhålls i Christchurch, Nya Zeeland. Praktiskt taget alla hjortuppfödarnationer är representerade, dock inte Sverige.

Den nya zeeländska exporten av hjortkött till Sverige når rekordhöga 2 500 ton.

Förbundet har nu bara 300 aktiva medlemmar.

1994

Till årsmötet i Kalix kommer bara tjugo medlemmar. Carl Nathanson, som av sagt sig omval till ordförandeposten, avtackas för förtjänstfullt arbete under en mycket vanskelig tid i RSHs brokiga historia. Till ny ordförande väljs Erik Ehrenkrona.

Förbundet har förlorat ytterligare medlemmar under året och antalet är nu under 400. Medlemsförlusterna och den på grund av lågkonjunkturen minskade annonsvolymen medför att tidningen redovisar underskott för första gången sedan mitten av åttiotalet. Prenumerationsavgiften höjs med femtio kronor och medlemsavgiften till 550 kr.

Sydhjorts styrelse menar att kostnaderna för att delta i årsstämmorna är alltför höga och uteblir i protest för andra året i rad. Sydhjort föreslår att stämmorna ska förläggas mera centralt i landet.

Den andra europeiska kongressen för hjortuppfödare avhålls i Bonn-Röttgen. Riksförbundet deltar med sina båda FEDFA-representanter, och Sydhjort sänder tre delegater.

Efter en del byråkratiska förse-ningar blir det frivilliga TB-programmet äntligen klart vid halvårsskiftet. Den verkställande chefen för kontrollen, Jan Åke Robertsson på Svenska Djurhälsovården, genomför en om-

*Erik Ehrenkrona
Ordförande sedan 1994*

fattande informationskampanj med möten i hela landet. Vid årets slut har 170 av Sveriges cirka 600 hjortägare anmält sig till kontrollprogrammet.

Naturvårdsverket utfärdar nya och skärpta hägnbestämmelser, som tas emot med mycket blandade känslor av hjortuppfödarna.

I söder bildas Svensk Hjort AB – ett av hjortuppfödare helägt försäljningsbolag för hjortprodukter – med Andrej Tolstoy som VD.

1995

I samband med årsstämman i Getå, som samlar 50 deltagare, arrangerar RSH en tvådagars konferens. Bland föreläsarna finns den avgående presidenten i FEDFA, E. B. Herlevsen, Eva Tejle-Björkman från LRFs förbundsstyrelse, Rainis Cedrins från Lantbruksuniversitetet och Håkan Jonsson, Jordbruksverket, som bland annat talar om klassning av slaktkroppar. Jan Åke Robertsson redovisar framstegen inom kontrollprogrammet.

421 hägn är anslutna till TB-kontrollen, men 182 står fortfarande utanför. 28 hägn är fritestade och har uppnått A-status. 32 har slaktat ut sina besättningar.

Carin Ehrenkrona blir chefredaktör för Svensk Hjortavel, och Karl Wilhelm Beckman utses att representera RSH i FEDFA.

Riksförbundet ställer återigen ut på ELMIA. Björn Molitor publicerar en intressant fältstudie om driften i tio vitt olika hjorthägn.

27 tyska hjortuppfödare, med FEDFAs nye president, Günter Reinken, i spetsen gör ett tredagars studiebesök i Sverige. Sydhjort och Andrej Tolstoy står för värdskapet.

I hela världen noteras brist på hjortkött och världsmarknadspriserna stiger. Importen av nya zeeländskt hjortkött till

Sverige minskar till 1 700 ton på grund av den ökande konkurrensen. Det nya zeeländska köttet går till andra länder som inte drabbats lika hårt av lågkonjunkturen. I Sverige sjunker avräkningspriserna trots att efterfrågan stiger. Marknadsföringsfrågorna tilldrar sig allt större uppmärksamhet bland uppfödarna.

Men medlemstalet i RSH stampar fortfarande kring 400. ●